

MØTEBOK

Fylkeslandbruksstyret i Vest-Agder

Saksnr: 50/09	Møte dato:09.12.09	Vår ref.: 2009/6065
Saksbehandler: Kristen Gislefoss	Arkivkode:422.0	Kom.ref:

Forslag til innføring av hjemmel i jordloven for vern av jordbruksareal - høringsuttalelse

Vedlegg i saken:
Høringsbrevet

Landbruks- og matdep.	
Saksnr: 08/1973	Doknr: 41
Mottatt: 14 DES 2009	ASR/MA
Saksnr:	Ark.: 410
Kode:	Avskr.:

BAKGRUNN :

Fra Landbruks- og matdepartementet har Fylkesmannen og fylkeslandbruksstyret fått oversendt til uttalelse forslag til vernehjemmel i jordloven.

Bakgrunnen for foreliggende forslag til vernehjemmel er blant annet rapport om Klimaskifte for jordvern. I rapporten gjør jordverngruppa rede for omfanget av omdisponeringen av dyrka jord (matjord) til andre formål enn jordbruksproduksjon. Likeså vises det til Regjeringens mål for jordvernet som er kommet til uttrykk i St.meld. nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, hvor det framgår at det er et mål å:

- halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010
- stimulere kommunene til å utpeke kjerneområder for landbruk som grunnlag for kommunale planavklaringer
- stimulere til regionale planprosesser i by- og tettstedsområder, der det trekkes langsiktige jordvern grenser
- arbeide for å redusere avgangen av dyrka mark til samferdselstiltak

På grunn av økonomisk vekst, økt sentralisering og befolkningsvekst mener departementet at det vil bli krevende å nå den nasjonale målsettingen om halvering av nedbyggingen av jordbruksareal. Departementet mener derfor at det er behov for nye tiltak.

I SLF sin rapport "Vernehjemmel i jordlova" av 15.03.2009 gjøres en slik oppsummering: "Områder vernet etter naturvernloven har sterkere vern mot nedbygging enn dyrka jord har. Til tross for klare nasjonale målsettinger om å bevare matjord og til tross for mulighetene i eksisterende virkemidler i lovverket til å gjennomføre denne politikken, er den registrerte omdisponeringen av dyrka jord høyere enn målsettingen. En hjemmel for vern av dyrka jord som hindrer nedbygging vil sikre at de mest verdifulle og mest utsatte matproduksjonsområder i Norge kan bevares og drives nå og i framtiden."

SLF foreslår at nye bestemmelser om jordvern tas inn i jordloven og videre:

- at Kongen i ny § 8 b får myndighet til å gi verdifulle jordressurser varig vern som jordvernområder. Dette innebærer at jordbruksdriften i jordvernområdet i hovedsak fortsetter som før
- at adgangen til å omdisponere og fradele dyrka jord på eiendommer i jordvernområder

blir innskrenket, jf. forslag til ny § 8c. Det er foreslått endrede kriterier for dispensasjon (samt søknadsplikt også for omdisponering av dyrka jord til bl.a. driftsbygninger og gårds- og driftsveger)

- at myndigheten til å gi samtykke til omdisponering og deling i jordvernområdene plasseres hos Fylkesmannen. Statens landbruksforvaltning blir klagemyndighet
- at vernet skal gjelde verdifull dyrka jord. Arealenes kvalitet og egnethet i matproduksjon, særlig for matkorn, vil være et vesentlig kriterium, men også arealer til forproduksjon kan være aktuelle
- at arealene bør være av en viss størrelse og mest mulig sammenhengende
- at det settes i gang en prosess for å vurdere aktuelle jordvernområder i alle deler av landet når loven er trådt i kraft
- at verneprosesser deretter kan igangsettes for enkeltstående områder
- at Fylkesmannen fremmer forslag overfor SLF som deretter vurderer og avgjør hvilke konkrete områder som skal utredes for vern
- at det skal legges til rette for gode medvirkningsprosesser slik at grunneiere, planmyndigheter og andre får anledning til å uttale seg
- at de strengere bestemmelsene skal gjelde fra det tidspunkt SLF har fattet vedtak om oppstart av verneprosess

SLF legger til grunn at vedtak om jordvern er en rådighetsregulering som i utgangspunktet må tåles erstatningsfritt.

Forslag til nytt kap. VI i jordloven har slik ordlyd:

”§ 13. Vedtak om oppretting av jordvernområde

Kongen kan vedta at område med verdifull dyrka jord skal vernast som jordvernområde. Ved avgjerda om vern skal det mellom anna leggjast vekt på kva grad areala er eigna til mat eller forproduksjon, om areala har eller kan få noko å seie for nasjonal eller regional mat- eller forproduksjon, om areala er av en viss storleik og ligg samla, og om areala ligg i eit område der det er eller kan ventast å verta utbyggingspress.

Omsynet til vern av dyrka jord skal vegast mot andre viktige samfunnsinteresser.

Vedtaket om vern får ikkje verknad for

- a) tiltak der det allereie er gitt samtykke til omdisponering etter § 9
- b) tiltak som krev løyve frå det offentlege etter anna lovverk, og slikt løyve er gitt, eller
- c) tiltak som ikkje krev samtykke etter § 9, som omdisponering av dyrka jord til driftsbygning og våningshus, dersom tiltaket fysisk er sett i gong når vernevedtak blir gjort

§ 14. Bruk av dyrka jord i jordvernområde

I jordvernområde må dyrka jord ikkje brukast til anna formål enn jordbruksproduksjon. Forbodet gjeld i alle tilfelle kor jorda ikkje vert nytta som vekstmedium for planteproduksjon eller hagebruk.

Departementet kan gi fritaking fra forbodet i første ledd dersom tiltaket ikkje strir mot føremålet til vernevedtaket og har lite å seie for verneverdiane i jordvernområdet, eller dersom omsynet til tryggleik eller samfunnsinteresser av særleg stor vekt taler for det. § 9 tredje til femte ledd og § 12 tredje til sjette ledd gjeld tilsvarende.

§ 15. Handsaming av saker om jordvern

Når arbeidet med vern etter § 13 tek til, skal Kongen kunngjere eit påtenkt verneforslag i minst ei avis som er alminneleg lesen på staden. Kunngjeringa skal gjere greie for dei viktigaste følgjene av forslaget, jf. § 14. Grunneigarar og rettshavarar i det påtenkte jordvernområdet skal så langt råd er få skriftlig melding om forslaget, og få ein rimeleg frist

til å gi merknader før forslaget vert utforma.

Vedtak om vern av dyrka jord for jordbruksproduksjon vert fastsett som forskrift, jf. forvaltningsloven kapittel VII. Overfor grunneigarar og rettshavarar som verneforskrifta får følgjer for, gjeld også reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Kongen kan i forskrift gi føresegner som utfyller sakshandsamingsreglane i paragrafen her og forvaltningsloven.”

Når det gjelder den nærmere begrunnelse for lovforslaget vises til vedlagte høringsnotat.

LANDBRUKSDIREKTØRENS VURDERING:

Landbruksdirektøren støtter forslaget om innføring av varig vern av matjord. Selv om vi i dag har et omdisponeringsforbud for jordbruksareal i jordlovens § 9 så er erfaringen at dispensasjoner gis for ofte, også i store viktige sammenhengende jordbruksarealer. Mange gode jordbruksområder er blitt bygd ned eller stykket opp gjennom mange små tiltak over lang tid. Ved å ha en mulighet til å verne slike områder mot nedbygging, så vil dette kunne være et viktig bidrag til å nå målsettingen om halvering av nedbygging av dyrka jord og sikre fremtidig landbruksdrift og matproduksjon i disse områdene.

Det kan fremstå som et paradoks at både strandsone og heieområder kan være underlagt strengt vern etter naturvernloven, mens de verdifulle jordviddene ikke har tilsvarende vern. Denne ulikheten kan føre til økt press på matproduserende arealer.

Et forslag om varig vern av matjord vil kunne skape stort lokalt engasjement.

Det er avgjørende at arbeidet med varig vern av matjord kommer i god prosess med lokal forankring politisk og innenfor landbruksnæringen selv. For at vernet skal få legitimitet lokalt og regionalt, kreves gode og grundige verneprosesser. Tid og ressurser til gode faglige vurderinger, basert på medvirkning og kjent og eventuell ny kunnskap, blir avgjørende suksessfaktorer i en verneprosess.

Vest-Agder jordbruket består foruten av noen få store sammenhengende jordbruksområder, av mange spredte og små jordbruksarealer. Disse teigene utgjør samlet et betydelig og viktig jordbruksareal i fylket og er helt nødvendig å ta vare på for å sikre fremtidig drift, men vil neppe ha en slik status at de vil bli vernet. En utilsiktet virkning av innføring av en vernehjemmel, kan bli at arealer som ikke blir vernet får en lavere status og derfor i større grad enn tidligere står i fare for å bli omdisponert. Det må derfor klart fremgå og gis betydelig oppmerksomhet at vernhjemmelen er et tilleggsverktøy til det vi i dag har i jordlovens § 9, og at det på ingen måte skal bli lettere å få omdisponert jordbruksarealer utenfor verneområdene.

LANDBRUKSDIREKTØRENS FORSLAG TIL VEDTAK:

Fylkeslandbruksstyret viser til landbruksdirektørens vurdering og støtter forslaget om å innføre hjemmel i jordloven for varig vern av matjord.

FYLKESLANDBRUKSSTYRETS VEDTAK:

Arild Birkenes (Fr.p) og Kirsten Huser Leschbrandt (H) satte fram slikt forslag til vedtak:

”Fylkeslandbruksstyret går imot de foreslåtte innstramningene i jordloven som svekker grunneiers disposisjonsrett over egen eiendom og innskrenker lokale folkevalgtes beslutningsmyndighet i plan- og arealspørsmål.

Fylkeslandbruksstyret mener at eiendomsretten bør styrkes ved at grunneiere i større grad enn i dag skal kunne disponere over egen eiendom og at det skal være lokale folkevalgte som skal ha endelig beslutningsmyndighet i plan og arealspørsmål for vedkommende kommune.”

Landbruksdirektørens forslag til vedtak ble vedtatt med 5 mot 2 stemmer. (Arild Birkenes og Kirsten Huser Leschbrandt)

Møtebok sendt til:

Landbruks- og matdepartementet, Postboks 8007 Dep, 0030 Oslo

Dato 10/12-09 Sign.